

NATURA 2000-GEBIED: 060 STELKAMPSVELD
VERSLAG VELDBEZOEK DD. 6 JUNI 2017

Aanwezig namens Provincie:
Aanwezig namens Terreinbeheerder:

Overige aanwezigen:

Datum bezoek:

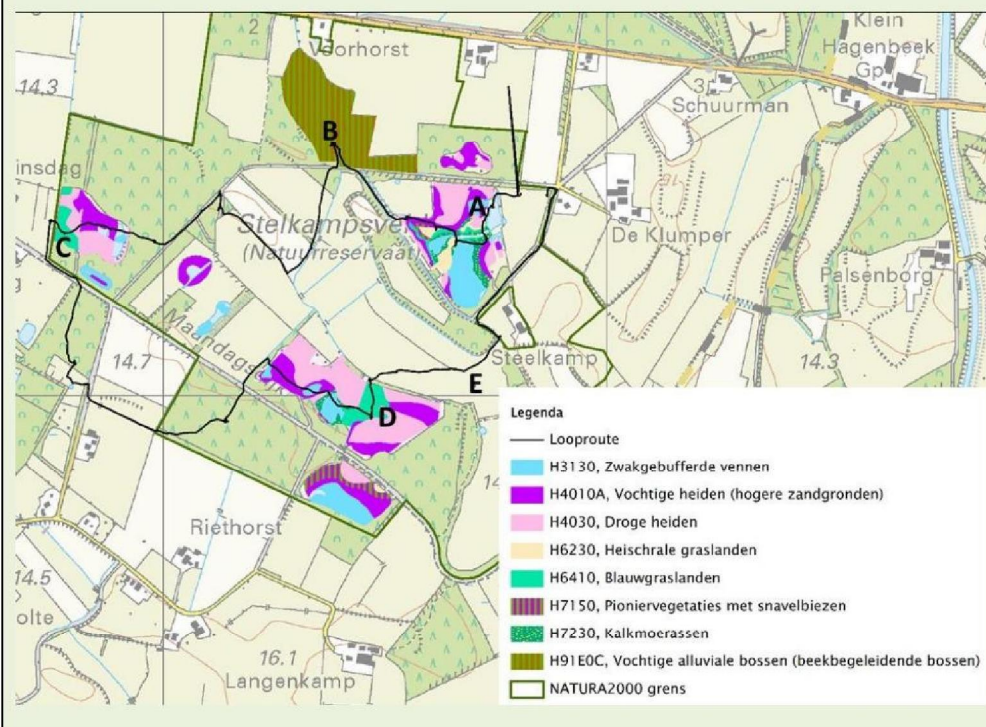
6 juni 2017

Doel

Het jaarlijkse veldbezoek is in het kader van de PAS uitgevoerd om de vinger aan de pols te houden m.b.t. zichtbare ontwikkelingen. Centraal staat daarbij de vraag of er ontwikkelingen zijn die afwijken van datgene waar in de gebiedsanalyse van uit is gegaan. Als voorbereiding op het veldbezoek zijn de gebiedsanalyse en het verslag van vorig jaar bestudeerd. Aan de beheerders is gevraagd eerder in het veld waargenomen signalen bij het veldbezoek in te brengen.

Bevindingen

In het Stelkampsveld is nog altijd veel reliëf aanwezig waarlangs zich gradiënten bevinden van basenarm/droog naar matig basenrijk/nat. Op deze gradiënt zijn de volgende habitattypen gerangschikt: droge heide (H4030), vochtige heide (H4010A) en pioniervegetatie met snavelbiezen (H7150), heischraal grasland (H6230), blauwgrasland (H6410) en vochtig alluviaal bos (H91E0C), kalkmoeras (H7230) en zwakgebufferd ven (H3130). Deze habitattypen zijn tijdens het veldbezoek alle waargenomen. Dit jaar zijn naast de nu aanwezige habitattypen ook geplande inrichtingsmaatregelen bekeken in de percelen waar habitattypen ontwikkeld moeten worden. Hieronder is op kaart de looproute aangeduid met een zwarte lijn. De bezochte locaties die in het verslag aan bod komen, zijn op de kaart aangegeven met hoofdletters.

Status van de habitattypen

De genoemde habitattypen komen voor in een gradiënt waarbij, net als in 2016, het geheel is bekeken en niet elk habitatype afzonderlijk. De conclusies met betrekking tot de kwaliteit van de habitattypen zijn gelijk aan die van vorig jaar:

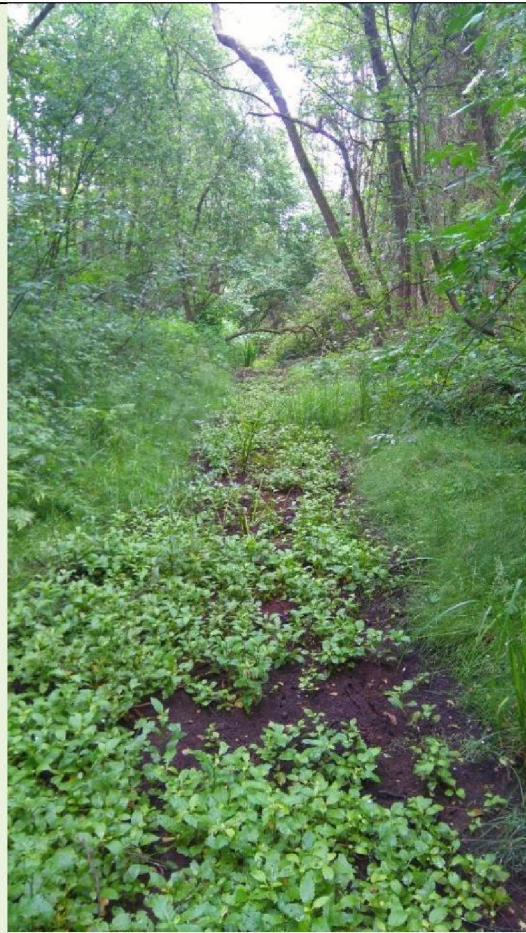
- De habitattypen kunnen zich langs de gradiënt verplaatsen bij verslechtering van de condities, waardoor eventuele achteruitgang van areaal en kwaliteit niet direct in het oog springt.
- Er is een hydrologisch herstelplan in voorbereiding. Aanvulling in 2017 is dat het waterschap momenteel bezig is met een nulmeting van het watersysteem. De maatregelen zullen over enkele jaren (rond 2020) worden uitgevoerd.
- Inrichting van nieuwe natuur (ten behoeve van de uitbreiding van de habitattypen) kan vooralsnog beperkt plaats vinden, om de zaadvoorraad in de bodem niet uit te putten voordat de hydrologische condities op orde zijn.

Daarnaast zijn op basis van het veldbezoek van 2017 de volgende bevindingen, deze zijn in lijn met de bevindingen van de PAS-gebiedsanalyse.

Het ven in het noordoosten (Litorellaven, **A**) dat op de habitatypekaart staat vermeld als habittatype zwak gebufferd ven (H3130) staat onder invloed van verzuring. De nog uit te voeren hydrologische herstelmaatregelen moeten gaan zorgen voor een grotere toevoer van basen, waardoor het habitatype weer in kwaliteit toeneemt. Lokale maatregelen zoals het verwijderen van bos (is al gebeurd) dragen hier ook aan bij. Het is van belang om een vinger aan de pols te houden of de ontwikkeling na de hydrologische maatregelen richting zwak gebufferd ven van betere kwaliteit gaat. Mogelijk is een greppel/slenk noodzakelijk voor het afvoeren van de regenwaterlens.

Verder staat op Stelkampsveld (ss) de oppervlakte en kwaliteit van heischraal grasland (H6230), blauwgrasland (H6410) en kalkmoeras (7230) nog onder druk (zoals beschreven in de gebiedsanalyse), ook voor deze habitattypen zullen de voorziene hydrologische herstelmaatregelen tot verbetering moeten leiden.

Het habitatype vochtige alluviale bos (H91E0C) in meer detail bekeken dan tijdens het veldbezoek in 2016 (**B**). De kwaliteit van het bos is matig tot goed (natte maar ook verdroogde delen). In de natste delen staan geen ruigtesoorten. De watergang die door het bos loopt (zie foto), wordt bij uitvoering van de hydrologische maatregelen (**M1**) verondiept. In de PAS-gebiedsanalyse staat verondieping tot 30 cm-mv genoemd, echter moet uit de uitwerking van deze maatregel nog blijken welke aanpak het meest gunstig is voor de habitattypen. Het aanpakken van deze watergang dient plaats te vinden samen met de andere hydrologische maatregelen. Eerdere uitvoering kan leiden tot stagnatie van regenwater in het bos en ook stroomopwaarts gelegen percelen en is onwenselijk.

Sloot die door het Vochtige alluviale bos loopt.

Het habitattypen blauwgrasland (H6410) in het westen van het Stelkampsveld (Entelsveld, **C**) is nu matig ontwikkeld (rompgmeenschap met grote wederik). Ten westen hiervan, net buiten het Natura 2000-gebied, is uitbreiding van blauwgrasland gepland. In combinatie met de hydrologische herstelmaatregelen en het verwijderen van de tussengelegen singel zal deze uitbreiding ook leiden tot verbetering van de kwaliteit van het bestaande blauwgrasland binnen de Natura-2000 begrenzing. Uit recente boringen door de provincie is gebleken dat deze nieuwe percelen zeer kansrijk zijn voor de ontwikkeling van blauwgrasland en kalkmoeras.

De habitattypen in het zuiden (Maandagsdijk Noord, **D**) profiteren van de hier gedempte watergang (15-20 jaar geleden). De vegetatie ontwikkelt zich goed, de kwaliteit neemt toe. Er zijn bij het veldbezoek naast veel gevlekte orchissen en welriekende nachtorchissen onder andere moeraswespenorchissen waargenomen. Momenteel ligt er nog een greppeltje om het regenwater af te voeren. Mogelijk kan dit in de toekomst worden verwijderd wanneer de kweldruk op orde is na hydrologische herstelmaatregelen.

Status om te vormen & al omgevormde percelen

Behalve de bestaande habitattypen, zijn tevens de percelen bezocht die worden omgevormd ten behoeve van de uitbreiding van habitattypen. Veel percelen waar nieuwe natuur ingericht moet worden, zijn in het landbouwkundige verleden geëgaliseerd en zelfs liggen er hier en daar begraven vennen, die weer hersteld kunnen worden.

Om deze potenties ten volle te benutten zal de bovengrond van een aantal percelen conform de gebiedsanalyse worden afgegraven (M3). Zoals vorig jaar al is beschreven, betekent dat in

een enkel geval dat een ontwikkeling die nu al in gang is, wordt afgebroken. De huidige ontwikkeling levert weliswaar een bloemrijke vegetatie op, maar blokkeert de ontwikkeling van goed ontwikkelde habitattypen.

Door de omvorming van diverse percelen met bos naar natuur (M4), zal het Stelkampsveld een stuk opener worden. Communicatie hierover naar de omgeving is belangrijk. Het bos nabij de habitattypen in het westen (Entelsveld, **C**) is vier jaar geleden al gekapt. Daarbij is de strooisellaag verwijderd en de bodem bekalkt. De vegetatie ontwikkelt zich in de richting van droge en vochtige heide. Er is een bosrand met bijbehorende vegetatie en bovengrond blijven liggen op de overgang van het voormalige bos naar de bestaande heide (zie foto), deze moet nog worden verwijderd om de gradiënt volledig te herstellen (actie Staatsbosbeheer).

Bosrand op de overgang van gekapte bos naar de aangewezen habitattypen die nog moet worden verwijderd.

De naaldbossen in het zuiden van het Natura 2000-gebied zullen voor een groot deel worden gekapt ten behoeve van herstel van de lokale hydrologie, herstel van gradiënten, oppervlaktevergroting van habitattypen (vooral droge en natte heiden) en de verschillende heide- en schraallandgedeelten met elkaar te verbinden. Een deel van dit bos staat op rabatten. Na het kappen van de bomen, wordt het organisch materiaal van de rabatten en uit de rabatsloten verwijderd, waarna de rabatsloten worden dichtgeschoven. In de natte delen wordt al het bos verwijderd, in de droge delen blijft ruwweg 30% staan.

In het zuidoosten van het gebied zijn vier jaar geleden enkele percelen ingericht (Groene Maat, **E** & zie foto) waar nog weinig soorten uit de gewenste vegetaties zijn gevestigd (zelfde conclusie als vorig jaar). Het advies is om maaisel op te brengen van percelen met gewenste vegetatietypen om de ontwikkeling te stimuleren (actie Staatsbosbeheer).

Ingerichte perceel in het zuidoosten waar nu nog weinig soorten van de gewenste vegetatie voorkomen.

Conclusies

Conclusies 2017

- De bosrand met bijbehorende vegetatie en bovengrond die is blijven liggen bij het verwijderen van het bos in het westen (Entelsveld), moet nog worden verwijderd zodat de gradiënt niet meer wordt onderbroken (actie Staatsbosbeheer).
- Om de ontwikkeling van gewenste soorten te stimuleren bij al ingerichte percelen, dient maaisel te worden opgebracht vanuit een referentiegebied (actie Staatsbosbeheer).
- Van de greppeltjes nabij het zwak gebufferde ven in het noordoosten en het blauwgrasland in het zuiden, dient na uitvoering van de hydrologische maatregelen te worden beoordeeld of ze moeten worden gedempt.

Bevindingen 2016 en stand van zaken n.a.v. veldbezoek 2017

- 2016: De ontwikkeling van de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden in het Natura 2000-gebied laat een beeld zien dat overeenkomt met de gebiedsanalyse. De habitattypen staan onder druk. Lokaal zijn er negatieve verschijnselen en op andere plekken positieve ontwikkelingen. De indruk bestaat dat overall geen achteruitgang plaatsvindt.
2017: Deze conclusie blijft overeind.
- 2016: Voor het in gang zetten van positieve ontwikkelingen op wat grotere schaal is een goede samenwerking nodig tussen Provincie, Staatsbosbeheer, Waterschap en Natuurmonumenten. De Provincie is hierin verantwoordelijk voor de regie. Het op tijd nemen van de hydrologische maatregelen is een kritische factor. Maatregelen die hierop volgen dienen voorbereid te worden om aansluitend snel uitgevoerd te kunnen worden.
2017: Deze conclusie blijft overeind.
- 2016: Na het nemen van de hydrologische maatregelen is aandacht nodig voor sloten die niet in de legger van het Waterschap zijn opgenomen.
2017: Deze conclusie blijft overeind.
- 2016: De Provincie moet beoordelen of het perceel van Natuurmonumenten aan de noordzijde in het Gelders Natuurnetwerk opgenomen kan worden.
2017: De provincie is bezig met het inpassingsplan. De planning is om door GS het ontwerp-bestemmingsplan eind dit jaar vast te laten stellen en het definitieve plan door PS in het eerste kwartaal van 2018 (mededeling [redacted] provincie Gelderland).

Dit verslag is vastgesteld door:

.....

Handtekening

(datum)

.....

Handtekening

(datum)